

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 1

4. siječnja 2007.

cijena 80 Ft

Foto: Branka Pavić Blazetin

Tri sestre: Dora,
Petra i Mira Grišnik

Komentar

Nova godina – nova očekivanja

Svaka je nova godina ujedno i novi početak, jer na početku nove godine uvijek planiramo kako ćemo drukčije, bolje i uspješnije živjeti, raditi nego što smo to prije činili. U novoj godini nas očekuju novi izazovi, među njima jedan od najvažnijih jesu i izbori za državnu i županijske odnosno regionalne manjinske samouprave. Ovih dana diljem Mađarske, po svim našim regijama, održat će se predizborni skupovi elektora, zapravo svih izabranih manjinskih zastupnika onih udruga koje mogu postavljati državni i županijske liste na predstojećim izborima. Oni će birati državnu skupštinu i županijska vijeća po županijama. Prema tome, velika je odgovornost na Savezu Hrvata u Mađarskoj i na jednoj od Savezovih regionalnih udruga, Društvu pomorskih Hrvata koji su temeljem izbornog zakona stekli pravo na postavljanje državne i županijskih lista, ali isto tako i na kapošvarkome Društvu hrvatsko-mađarskoga prijateljstva i pečuškom KUD-u Tanac koji su isto pravo stekli za postavljanje županijske liste u Šomodju, odnosno Baranji. Iako se prema očekivanjima Savez Hrvata u Mađarskoj pokazao najuspješnijom organizacijom, s najvećim brojem osvojenih mandata, prvi put pojavile su se i nove opcije, što nas u svakom slučaju stavlja pred nove izazove. Potrebno je naglasiti, kad smo već kod izbornih rezultata nastalih prema novim izbornim pravilima, da je svaka opcija u interesu Hrvatstva dobrodošla i jednakovrijedna. Naravno, demokracija je uvijek priznavanje većine, ali isto tako i poštovanje prema svim manjinama. Prvi put birat će se županijske manjinske samouprave, a mi, Hrvati, imamo pravo na izbore gotovo u svim našim županijama, u svim našim regijama. Dakako, najvažnijim držimo državne izbore i utemeljenje Skupštine Hrvatske državne samouprave koja se bira, evo, već četvrti put zaredom. Na temelju dosadašnjeg iskustva važno je naći ključ za njezin novi sastav, za njezino novo ustrojstvo. Državna Skupština Hrvata ne mora biti jednobojna, jednoga mišljenja, ali mora biti odgovorna za sve Hrvate u Mađarskoj. Naravno, postoje regionalni interesi, regionalne posebnosti, koje ne moraju biti u sukobu, naprotiv, one se moraju međusobno uvažavati, posvetiti budućnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj. Okrenuti se najvažnijim pitanjima današnjice, a to nisu regionalna podijeljenost niti isključiva volja većine, već nastojanja oko očuvanja hrvatske materinske riječi, pospješivanje hrvatske nastave u našim školama i naseljima, izgradnja kulturne autonomije na svim razinama od predškolskog odgoja do visokoškolskog obrazovanja, od kulture, prosvjete do znanosti i društvenog života. Stoga poželimo da se u novoj godini posvetimo izradi i ostvarivanju kratkoročnih, srednjoročnih i dalekoročnih planova i programa u skladu s izazovima naše današnjice, a to je moguće samo potporom svih onih pojedinaca, udruga, ustanova i društava koja rade radi toga.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan“

Zakoračili smo u još jednu novu kalendarsku godinu. Na početku nove čestitari nam uobičajavaju poželjeti pune podrumne vina i rodna polja, a često se pozdravljamo i krilaticom: Samo da ne bude gore nego u onoj koju smo ostavili iza nas. U 2006. godini održani su izbori za mjesne manjinske samouprave. Godina 2007., pogotovo nadnevak 4. ožujka, dan biranja manjinskih zastupnika u županijske samouprave, veoma je važan. Još uvijek se ne zna što će raditi županijska razina samoupravljanja, i s koliko financijskih i kakvim kondicijama će raspolagati, ali zato većinski mediji pišu o mogućim velikim honorarima zastupnika županijskih manjinskih samouprava i ni o kakvom konkretnom poslu. Sigurno znamo da će imati po devet članova. Njihovi zastupnici birat će se putem liste (županijske, državne), i to županijske i državna samouprava istoga dana, a birati zastupnike mogu samo članovi utemeljenih mjesnih manjinskih samouprava u svojim izbornim okruzima, a i kandidati na listama mogu biti samo iz njihovih redova. Nije nam svejedno tko će biti zastupnici koji će u iduće četiri godine voditi politički život Hrvata u Mađarskoj, odlučivati o značajnim financijskim sredstvima, birati voditelje svojih ustanova, i na neki način tim odlukama zacrtati obrise života Hrvata u Mađarskoj i za 10-15 godina. Pogrešne procjene u manjinskom bitku teško se plaćaju, nema vremena da se isprave učinjene greške, asimilacija je iz dana u dan sve neminovnija, jezik se gubi, sve je više nezainteresiranosti za očuvanje manjinskog identiteta, zajednice se raspadaju, obitelji su labave. Problemi su to društva u

cjelini, ali nas još više i kobnije pogađaju. Sve to možete pratiti i na stranicama tjednika Hrvata u Mađarskoj. Mi ćemo i u godini koja je pred nama pokušati u prvom redu biti informativni slikom i riječju, aktualni, posvećeni hrvatskom trenutku i poticajni. Nećemo zaboraviti ni povijest, ni etnografiju, ni vjeru, ni maticu, ni autohtone Hrvate u Europi, našu djecu i mladež, jezik, književnost, kazalište, folklor, pjesmu, ples ... Pokušat ćemo odgovoriti na izazove koji se stavljanju pred nas, a pri tome u prvom redu nastojati pridonijeti svojim napisima očuvanju jezika, pisma i jačanju hrvatske nacionalne samobitnosti svojih čitatelja. Pokušat ćemo ostaviti traga na bijelom papiru ... Koliko ćemo biti uspješni u tome, ne ovisi samo o nama i našim planovima i željama nego o cijeloj našoj zajednici. Ona živi svoj život i na našim stranicama. Je li nas zanima zrcalo našega života na bijelome papiru ili smo skloni kada se suočimo s teškoćama financijske naravi najprije se odreći tog istoga pisma, radije organizirati veselice, bal, izlet ... Čega ćemo se prvoga odreći? Dobrovoljnim odricanjem (uvijek sve leži na pojedincu) od jezika i pisma, novinstva svoje zajednice postajemo krnji za jednu bitnu odrednicu u mozaiku koji čini Hrvate u Mađarskoj. Potrebno je „ulagati u odgoj“ (čitatelja) da bi on donio i svoje plodove. Ako netko neće da bude dio hrvatske priče, i to je jedan mogući izbor? Koji će zasigurno uroditi gorkim plodovima, za sve nas zajedno.

B. P. Blažetin

Premijer Ferenc Gyurcsány predaje Manjinsku nagradu dr. Miji Karagiću, predsjedniku HDS-a

Aktualno

Zajednička javna tribina Hrvatske samouprave grada Budimpešte

Nakon 13. prosinca održane redovne sjednice zastupničkog tijela Hrvatske samouprave grada Budimpešte, u vijećnici je održana zajednička javna tribina Hrvatske samouprave grada Budimpešte i hrvatskih samouprava II. i XI. okruga. Nazočne je pozdravio predsjednik HSB-a Stipan Vujić. Potom je minutom šutnje odana čast nedavno preminulom profesoru i zastupniku X. okruga Stipanu Pančiću.

Gosp. Vujić nazočnima je čestitao na manjinskim izborima koji su i ovoga puta rezultirali sa 17 osnovanih hrvatskih manjinskih okružnih samouprava. Ukratko se osvrnuo na značenje tzv. budimskog književnog kruga i ulogu naših franjevac te na važnost utemeljenja naših škola, a u okviru toga na dostojno obilježavanje 60. obljetnice hrvatskogaškolskog sustava.

Hrvatska samouprava grada Budimpešte – kako je rečeno – tijekom svoje 12-godišnje djelatnosti osobitu pozornost posvećivala kulturnom životu hrvatskih zajednica. Napose je naglašeno organiziranje i podupiranje raznih kulturnih i društveno-zabavnih priredaba, među kojima se izdvajaju Susret crkvenih zborova u crkvi sv. Mihovila, izložba «1100. godina suživota Hrvata i Mađara» koja je ostvarena zajednički s muzeologom dr. Đurom Šarošcem, a koja je izložba objelodanjena i u obliku posebnog izdanja. Na poticaj budimpeštanske hrvatske samouprave, odnosno zastupnika II. okruga pokrenuti su Hrvatski znanstveni skupovi. Hvalevrijedna je i izdavačka djelatnost: «Naša gimnazija» i «Santovačka hrvatska škola»

dr. Marina Mandića, pet knjiga edicije «Hrvatski književnici u Mađarskoj», «Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja» te «Relacije i tišine – Csendek és relációk», dvojezična izdanja prof. Stjepana Lukača. Spomenuo je i neka povijesna, etnološka i književna ostvarenja dr. Miše Mandića, Đure Frankovića, Marka Dekića, dr. Dinka Šokčevića, Ernőa Eperjessya i drugih.

Znatna su bila u zadnjim godinama inicirana i održavana «Ladanja» brodom na Dunavu tijekom kojih su se predstavljala najnovija hrvatska izdanja. Spomena su vrijedna i dva odličja što ih je dala izraditi Hrvatska samouprava grada Budimpešte: «Za budimpeštanske Hrvate – Ivan Antunović» i «Za budimpeštanske Hrvate – Matija Petar Katančić». Prvo je dodjeljivano tuzemnim djelatnicima, a drugo uglavnom višegodišnjim inozemnim sudionicima naših znanstvenih skupova. Na koncu su nazočni informirani o raspisanim izborima za državne manjinske samouprave u Mađarskoj, o izboru za državne manjinske samouprave, koji će se održati 4. ožujka 2007. g. Budući da je gosp. Vujić ujedno i zamjenik predsjednika HMS-a budimpeštanskog II. okruga, čiji dugogodišnji predsjednik Josip Romac je preminuo, dopredsjednik je govorio o najvažnijim postajama djelovanja budimpeštanske zajednice, te predstavio članove novoga zastupničkog tijela. Predsjednici HMS-a XI. okruga Anica Petreš-Németh dala je veoma sugestivni i opširan pregled njihove bogate i raznolike djelatnosti.

m. d.

BELI MANASTIR – Nakon sređivanja imovinsko-pravnih odnosa na trasi budućega magistralnog plinovoda Belišće – Osijek, iz Ministarstva zaštite okoliša, prostornoga planiranja i graditeljstva stigla je i građevinska dozvola. Zagrebačka tvrtka Monterstrojarske montaže, već u kolovozu je počela pripreme radove, krčenje i iskolčavanjem trase. Početak radova bio je iz smjera Osijeka pa zatim razvoženje cijevi promjera 400 mm. Kopanje rova i polaganje cijevi, te zavarivanje. Zajedno s tvrtkom STSI, ovih 40 kilometara plinovoda trebalo bi biti sagrađeno za četiri mjeseca, odnosno do kraja siječnja. Cijena je ovoga projekta zajedno s bušenjem ispod Drave kod Osijeka 49 milijuna kuna.

PEČUH – Iako se sve češće ukidaju mjesne prometne linije na željezničkim prugama zbog neekonomičnosti, one s dužim relacijama zasigurno će još dugo biti korištene. Nakon modernizacije postojećih pruga, povećat će se brzina prijevoza i nosivost, a tu je i znatno manje zagađenje okoliša u odnosu prema cestovnom prometu. Preporuka EU je da se i sav kamionski prijevoz maksimalno prebaci na željeznicu. Radovi što se odvijaju na željezničkom koridoru 5C omogućit će brzine vlakova do 160 kilometara na sat, pa bi udaljenost od 125 kilometara, koliko ima od Mađarske do granice BiH, vlak ovom trasom mogao prijeći za nešto više od 40 minuta. Cjelokupna trasa željezničkog koridora 5C od Budimpešte do Ploča trebala bi biti rekonstruirana u travnju ili svibnju 2007. godine.

BUDIMPEŠTA – Na sjednici mađarskog Parlamenta održanoj 18. prosinca Parlament je s velikom većinom zastupničkih glasova odbacio narodnu inicijativu za priznavanje Bunjevcima statusa posebne nacionalne manjine

BUDIMPEŠTA – Već se uobičajilo da pred kraj kalendarske godine hrvatske manjinske samouprave održavaju tzv. javne tribine glasača, kada se zapravo daje „obračun“ o djelatnosti u tekućoj godini. Među prvima takav je susret priređen 9. prosinca u Jókaijevu klubu u budimpeštanskom XII. okrugu. Pozdravne riječi – ispred prepune kazališne dvorane – uime novoizabranoga zastupničkog tijela izrekao je dopredsjednik, naš kazališni glumac Stipan Đurić.

Nakon minute šutnje u čast profesora glazbenog odgoja Stipana Pančića i legendarnog nogometaša Ferenc Puskása, bivši predsjednik Lajoš Škrapić sažeo je djelatnost samouprave u proteklih 12 godina. Istaknuo je najvažnije događaje i programe, među kojima se poput izdvajaju priređivanje predstava na jeziku gradišćanskih Hrvata: osam izvedenih igrokaza, niz priredaba pod nazivom „Božić narodnosti“, knjigoizdavačka djelatnost („Droptine“ i „Obračun“ L. Škrapića, „Mirisi vrbika“ M. Dekića, zbirka petrovoselskih pjesama za djecu „Stari školnik“, CD mjesnih narodnih pjesama, „Mađari očima Hrvata“ dr. Dinka Šokčevića, obilježavanje 100. obljetnice petrovoselskoga vatrogasnoga društva, potpora crkvi sv. Mihovila ...

Uime novoizabranoga zastupničkog tijela goste i uzvanike pozdravila je i predsjednica, inače HOŠIG-ova nastavnica Adriana Hegedüs-Geošić, koja je izrazila želju birača za daljnju suradnju između Hrvatske manjinske samouprave XII. okruga te većinske samouprave i Hrvatske manjinske samouprave Petrovoga Sela, što je potpisom načelnika Mikloša Kohuta te predsjednika Čabe Horvatha ovjereno.

Bivšem predsjedniku Lajošu Škrapiću na trociklusnoj odanoj i požrtvovnoj djelatnosti posebno je zahvalila zastupnica Tereza Haklić-Hegedüs.

U kulturnom dijelu programa čuli smo recitacije Stipana Đurića, prekrasne pjesme u izvedbi zbora „Ljubičica“, divili se umijeću KUD-a „Gradišće“ i Pinka-benda iz Petrovoga Sela.

Županijska svečanost povodom Dana manjina u Baji

KANIŽA – Društvo Hrvatica Zalske županije među svojim predbožićnim programima organiziralo je sastanak pod naslovom «Što da kuham i pečem za Božić?». Svakoj domaćici velika je zadaća pripremiti božićni stol s ukusnim jelima. Često su najbolji recepti starih baka. Upravo zbog toga svatko od članova 15. prosinca donio je sa sobom nekoliko domaćih recepata. Neki su čak i prikazali božićne kolače, medenjake, a bilo tko je govorio o nekadašnjem proslavljanju Božića.

SUMARTON – U organizaciji KUD-a Sumarton, 17. prosinca priređen je tradicionalni božićni koncert u mjesnoj crkvi. Pred koncertom su školarci odigrali žive jaslice, nakon čega je kaniški Pjevački zbor „Szivárvány” pjevao mađarske božićne pjesme. Prekrasan dio programa bile su hrvatske božićne pjesme u izvedbi kaniškoga zbora i u pratnji tamburaškog orkestra. Zbor je vodila Ivetta Barat, a tamburaše Žolt Trojko.

KERESTUR – U organizaciji ženskoga pjevačkog zbora i doma kulture, 20. prosinca priređene su prave žive jaslice na vanjskom prostoru pokraj zgrade kulturnog doma. Odrasli su glumili Svetu obitelj, uredili jaslice kao što je to nekada uradio sv. Franjo. Prigodnim programom pokazali su se i školarci te priredili božićni sajam svojih ručnih radova.

LENTIBA – Odbor za nacionalne i etničke manjine Zalske županije 16. prosinca priredio je Županijski dan manjina kojem su sudjelovali predsjednici manjinskih samouprava Zalske županije. László Vajda, predsjednik Odbora, pozdravio je nazočne i govorio o važnosti očuvanja običaja i jezika. Prigodom Dana dodijeljena su priznanja za osobit doprinos u životu manjina. Među Hrvatima priznanje su dobili serdahelski načelnik Stjepan Tišler i sumartonski načelnik Lajoš Vlašić. Na kulturnom programu hrvatsku manjinu zastupala je plesna skupina iz Sumartona, te pjevački zbor iz Kaniže i Serdahela.

KANIŽA – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, 17. prosinca održana je misa na hrvatskom jeziku koju je celebrirao koprivnički dekan Blaž Horvat. Hrvatska zajednica nakon mise priredila je malu zakusku, tada su njezini članovi čestitali jedan drugom dolazeće blagdane.

Članovi čikerijskoga KUD-a „Rokoko”

Predstavnici hrvatske manjine u Bačkoj

U petak, 15. prosinca, u Baji je održana već tradicionalna županijska svečanost u povodu Dana manjina, koja je ove godine upriličena u Njemačkome prosvjetnom središtu, a okupila je predstavnike županijskih manjina: Hrvata, Cigana, Nijemaca, Slovaka i Srba, predsjednike manjinskih samouprava, udruga i ustanova, te nekoliko načelnika narodnosnih naselja.

Okupljene je u ime domaćina pozdravila ravnateljica njemačkoga središta dr. Erzsébet Knáb, koja je tom prigodom čestitala svim izabranim zastupnicima i predsjednicima manjinskih samouprava, poželjevši im na svih pet jezika čestit Božić i sretnu novu godinu. Ona je posebno pozdravila predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca, predsjednika Ciganske državne samouprave Orban Kolompara i predsjednika Saveza njemačkih samouprava u Bačkoj Ferenc Schöna.

U ime Bačko-kiškunske županije predstavnicima županijskih manjina prigodnim se riječima obratio predsjednik županijske

Skupštine Gábor Bányaí, koji je uz ostalo naglasio da su manjine bogatstvo, one se ne smiju odnarediti (asimilirati) i integrirati u većinu, nego se mora ostvariti suživot manjina i većine.

Nakon pozdravnih i prigodnih riječi, uslijedio je kulturni program u kojem su se po običaju predstavile sve županijske manjine s po jednim svojim društvom. Program je otvoren nastupom njemačkoga puhačkog orkestra iz Baškuta, a zatim se splotom bunjevačkih plesova predstavio KUD «Rokoko» iz Čikerije, koji je ove godine zastupao bačke Hrvate. U programu su sudjelovali još Komorni pjevački zbor Slovaka iz Dunaegyháze, Plesna skupina ciganskog središta i Srpsko društvo «Veseli Santovčani». Prvi put ugošćeno je i jedno društvo iz druge županije, i to orkestar Pravo, koji je izveo nekoliko bugarskih narodnih melodija.

Prigodni prijam okupio je sve sudionike svečanosti oko bogatoga stola, te je druženje nastavljeno uz domjenak i razgovor. sb

Obnovljena Karapandžanska crpka

Nedavno je održana svečana predaja potpuno obnovljene crpne postaje na Karapandži, koja je sagrađena prije više od sto godina (1904.), a od toga vremena radi bez prekida. Jedna od najiskorištenijih crpki ne samo u regiji već i u Mađarskoj, jedinstvena je po svome tehničko-povijesnom značaju, a uklopljena u prekrasan krajolik, svjedoči nam o skladnom životu čovjeka i prirode.

«Zahitjevna obnova Karapandžanske crpke kao jedinstvenog postrojenja u prekrasnom prirodnom okruženju u nama budi misli na trajno ljudsko djelo, na stvaralački rad, pouzdanu tehniku, i brižno održavanje» – istaknuo je dr. Rudolf Halász, ravnatelj regionalne vodoprivredne uprave ADUKÖVIZIG. Kako još reče, svoj doprinos su dali i nekadašnji područni inženjer Dénes Ihrig i strojarški tehničari, napose njih trojica koji su gotovo ispunili ovih sto godina. Prvo István Medve, zatim od 1944. József Bognár i od 1985. do danas Matija Gorjanac dokazali su se svojom stručnošću, privrženošću svojoj struci, ljubavlju i poštovanjem prema strojevima koji su im povjereni na održavanje.

Stručni tajnik nadležnog ministarstva dr. Miklós Varga među ostalima tom je prigodom istaknuo kako su i zgrade i strojevi obnovljeni i sačuvani u prvotnom obliku, čime ovo ulaganje služi ne samo sadašnjosti već i budućnosti.

Na terasi je otvorena vrlo zanimljiva izložba s povijesnim kartama koju je priredio dr. Gábor Faludi, a u vijećnici je postavljena spomen-izložba Dénesu Ihrigu, jednom od najistaknutijih vodoprivrednika Mađarske u XX. stoljeću, koji je između 1927. i 1948. radio na ovom području, a bio je i voditeljem obrane od poplave Dunava 1956. godine.

Osnovna je funkcija ove crpke, za razliku od većine koje rade, recimo na Dunavu, da Mohački otok s površinom od 300 četvornih metara ili 30000 ha oslobodi unutarnjih (podzemnih) voda, koji bi bez toga bio pod

vodom. Pomoću crpke voda se putem posebnog kanala prebacuje u Bajski kanal, s dva metra višim vodostajem. Najbolje iskorištena u Mađarskoj, Karapandžanska crpka zapravo stalno radi, 150 – 200 dana u godini. Jedinstvena je i zanimljiva i po tome što su motori nekada pokretani plinom koji se proizvodio loženjem na drva (što je i danas moguće) sve do 1960. kada su strojevi elektrificirani. Dvije su crpke centrifugalne s kapacitetom od po 1,9 m³ za sekundu, a 2002. postavljene su i dvije topljene crpke koje rade s kapacitetom od po 1,2 m³ za sekundu, čime je kapacitet povećan sa 3,8 na 6,2 m³ za sekundu. Riječ je o strojevima koje je 1904. izradila nekada ugledna, međunarodno priznata i poznata strojarstva tvrtka Ganz és Tárša Gépgyár.

Velika poplava Dunava 1956. nije zaobišla ni Karapandžansku crpnu postaju, koja je bila sva pod vodom.

Po struci strojarški tehničar Matija Gorjanac već više od 30 godina radi u vodoprivredi. Počeo je na santovačkoj crpki 1974., a od 1985. upravlja crpkom i strojevima na Karapandžanskoj crpki, gdje radi zajedno sa suprugom Anicom. Za njih dvoje, ali i za cijelu obitelj, ovo nije samo radno mjesto, već i drugi dom, život u prirodi, na kojemu bi im mnogi pozavidjeli. Njihovi sinovi odrasli su na ovom «imanju», a ljubav prema prirodnim ljepotama ostavila je dubokoga traga u njima. Stariji sin Matija doktorirao je u Segedinu, a danas kao molekularni biolog radi u laboratoriju u Heidelbergu u Njemačkoj, a mlađi Zoran ovih je dana doktorirao iz kemije na vesprimskom sveučilištu, a radi kao ekolog u Pečuhu. Oni se i danas rado vraćaju kada god mogu na mjesto svoga djetinjstva gdje su zavoljeli prirodu, što im je odredilo i životni put.

Mnogi ni u Santovu ne znaju što je zapravo uloga Karapandžanske crpke iako često prolaze onuda na cesti koja vodi prema Budžaku, a još manje da je ona od iznimne tehničko-povijesne vrijednosti. Malo je tehničkih postrojenja nastalih na početku XX. stoljeća, koja još i danas funkcioniraju onako kako su ih prvotno zamislili i napravili.

S. Balatinac

Zimske večeri u Katolju

Kako bismo što bolje proveli duge zimske večeri uz glazbu i tjelovježbu, organizirali smo u Katolju gimnastiku za djevojke i žene. Tjedno se sastajemo dva puta, utorkom i subotom, u bivšoj školskoj zgradi i vježbamo uza zvuke s magnetofonske vrpce. Gimnastiku s nama vježba i predaje nam svoje znanje Ivett Vég, a svakoga dana sve je više djevojaka i žena iz sela koje se okupljaju na ovim korisnim druženjima. Naši napori nisu bili uzaludni.

Dječja proslava Božića u Katolju

U organizaciji mjesne samouprave sela Katolja, na čelu s načelnicom Ankom Divjak, 17. prosinca u poslijepodnevnom satima u domu kulture održan je dječji program pripremljen za Božić. Prvo su nastupila djeca iz vrtića s prigodnim recitacijama i pjesmama, a poslije njih djeca viših razreda osnovne škole, također s uvježbanim božićnim pjesmama te prikazom običaja iz davnih vremena. Nakon priredbe slijedilo je druženje. Sva djeca dobila su poklon-paket, učenici viših razreda kutiju bombona. Nisu izostali ni fini kolači ni limunada. I ovo je bio dio katoljskih priprema za doček Božića.

Guganka

OSIJEK – U povodu proslave Dana grada, u Osijeku je 1. prosinca gostovala Panonska filharmonija iz Pečuha. Gostovanje osamdesetak mađarskih glazbenika uglednog ansambla, na čelu s maestrom Howardom Williamsom, osječka je publika oduševljeno pozdravila. Gradovi Osijek i Pečuh već 30 godina bratski su gradovi, koji svoju vezu učvršćuju razmjenom niza kulturnih događanja. Osijek se posebno raduje pečuškom naslovu Prijestolnice europske kulture i iščekuje 2010. godinu zajedno s Pečuhom s kojim će se u toj godini ostvariti niz kulturnih programa.

Trideset godina hrvatskoga vrtića u Pečuhu

Pečuški Hrvatski vrtić 30. studenoga proslavio je svoju tridesetu godišnjicu utemeljenja. Povodom toga u predvorju Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže, u sklopu čijeg organizacijskog sustava danas djeluje hrvatski vrtić u Pečuhu, održana je i prigodna jubilara svečanost.

U uvodnom dijelu programa prigodni govor održala je nekadašnja djelatnica vrtića Eva Filaković. Govorila je o prošlosti vrtića, o tome koliko je mališana u ovih trideset godina pohađalo vrtić, o prvim godinama rada ... Naglasila je kako su djeca koja su pohađala hrvatski vrtić u Pečuhu poslije svoje školovanje nastavila u pečuškoj hrvatskoj školi. Nazočne, roditelje i djecu, bivše polaznike vrtića, djelatnike pozdravio je ravnatelj školskog centra Miroslava Krleže Gabor Győrvári zahvalivši «vrtiću» na dugogodišnjem uspješnom predškolskom odgoju iz kojega djeca svoje osnovno školovanje u većini slučajeva nastavljaju u pečuškoj hrvatskoj školi, s dobrim temeljima za daljnje učenje i pohađanje nastave na hrvatskom jeziku. Istaknuo je posebnu važnost Hrvatskog vrtića.

Potom je Eva Filaković prigodnim riječima otvorila izložbu fotografija i dječjih crteža. Posjetitelji jubilarne svečanosti imali su prigodu pogledati izložene fotografije snimljene i unazad trideset godina. Osim mnogobrojnih fotografija svi nazočni su se mogli diviti i prekrasnim dječjim crtežima.

Nakon stanke otpočeo je i kulturni dio programa u sklopu kojeg su se u ime roditeljske zajednice vrtića Janja Živković-Mandić i Zlatica Štric zahvalili voditeljici vrtića Mariji Bošnjak i njezinim djelatnicima. Marija Bošnjak već niz godina ulaže mnogo truda u predškolski hrvatski odgoj u Pečuhu što ga danas u tri mješovite odgojne skupine pohađa 65 djece o kojima se brine šest odgajateljica, nekoliko dadija i malo kuhinjsko osoblje. U bogatome kulturnom programu nastupali su učenici osnovne škole

koji su recitali pjesme, svirali i pjevali. Zatim su na pozornicu došli najmlađi, slavljenici. Djeca iz vrtića su pjevala dječje pjesmice, prikazala prigodne igre. Nakon njih nastupio je i Plesni ansambl Miroslava Krleže s bunjevačkim plesovima. Osim plesača i tamburaški orkestar škole je svojim nastupom razgalio mnogobrojnu publiku. Nakon plesa, glazbe i svirke imali smo priliku čuti i zbor nižih razreda. Priredba je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Upitali smo ...

Upitali smo Evu Filaković kako je sve počelo oko utemeljenja hrvatskog vrtića prije 30 godina jer, kako ona kaže, poticaj je dala upravo njezina obitelj, ona i suprug Branko.

Točno 2. prosinca 1976. godine otpočeo je rad Hrvatskog vrtića u Pečuhu. Imala sam dva sina koji su trebali ići u dječji vrtić, a i ja sam trebala početi raditi. U Pečuhu nije bilo hrvatskog vrtića, mislili smo kako je to velika šteta i kako nas ovdje ima dovoljno, ljudi našeg naraštaja čija djeca upisom u Hrvatski vrtić bez ikakvih problema mogu oblikovati veliku dječju skupinu. Pregovarali smo s gradskim savjetom, s gospodinom Tivadarom Csordom, voditeljem prosvjetnog odjela na gradskom savjetu koji se svim srcem zalagao za tu zamisao, i u bivšoj našoj školi i učeničkom domu postojao je stan koji smo željeli preurediti za dječji vrtić. S gradskog savjeta su odlučili da se neće pokrenuti samo hrvatski narodnosni vrtić, već i njemački te su nam našli prostor u kojem smo zajedno djelovali prvih godina.

Tako smo dobili dozvolu, i utemeljen je narodnosni dječji vrtić, hrvatski i njemački, prvi u Pečuhu, sa po jednom skupinom. Bilo je dosta djece i ja sam počela raditi kao dadija jer tada nisam imala stručnu spremu odgajateljice, a prve odgajateljice bile su Marija Bošnjak i Marija Fučkar. Nakon nekoliko godina, završivši školu za odgajateljice, i ja sam primljena u status odgajateljice. Marija Bošnjak je imenovana ravnateljicom vrtića.

Nije bilo teško nagovoriti roditelje da upišu svoju djecu u vrtić, oglasili smo stvar na našem radiju, i popunili grupu. Ona djeca koja su se tada upisala u dječji vrtić bila su djeca naše generacije Hrvata koji su imali tada djecu u dobi od tri do četiri godine. Evo, da navedem imena djece te prve godine: moji sinovi Branko i Vjekoslav, Ildiko Bošnjak, Marko Jerant, Tvrtko Vujić, Gabor Dalas, Timea Šakan, Darko Barić, i mnogi drugi. Sva su djeca tada govorila hrvatski, nije bilo nikakvih problema, mi u komunikaciji nismo se tada ni koristili mađarskim jezikom. Imali smo jedan jedini priručnik, kojim smo se vrlo slabo koristili, bio je to zajednički priručnik za sve manjine. Dugi niz godina naš dječji vrtić bio je metodičko središte za stručnu srednju školu za odgajateljice „Janusa Panoniusa“. Bila je to iznimna suradnja i učenice iz te škole su dolazile na praksu k nama, bila je to izvrsna stvar i takve škole su i danas prijeko potrebne. Odgajateljice, narodnosne, bile su u praksi i na taj način najviše učile upravo pri radu s djecom.

Počeli smo 1976. godine u Koczianovoj ulici zajedno s Nijemcima, a 1980. preselili su nas, tada smo već imali 42 polaznika, u Ulicu kralja Ljudevita Velikog, u zgradu u kojoj se i danas nalazi Hrvatski vrtić. Usto se dogradila još jedna soba, i tako smo s vremenom počeli rad u tri odgojne skupine i s brojem polaznika koji se kretao od 50 do 60 dječice.

Narodnosni odjel Zemaljskoga pedagoškog zavoda imao je za sve narodnosti jedan tim. Hrvatske odgajateljice iz cijele Mađarske dolazile su u Pečuh, imali smo skupove u Pečuhu i Budimpešti, išli smo na teren. Naš vrtić bio je na glasu, naša su djeca osamdesetih godina još uvijek govorila hrvatski jezik. Danas je to već prava rijetkost; sada nam u vrtić dolaze (uglavnom) djeca koja hrvatski kao materinski jezik počinju učiti kao potpuno strani jezik.

Renata Božanović

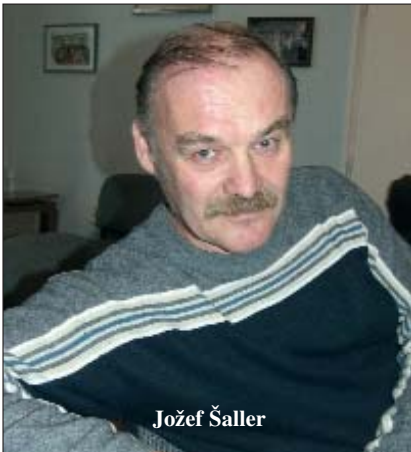
Intervju

Četarski predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u ufanju

Jožef Šaller: „To se mora pokazati da smo još Hrvati, pak hrvatsko selo!”

Gornji Četar, zvana toga da ima osnovnu školu ku pohadjaju dica iz hrvatskih i nimških sel, u prošlosti se nij istaknuo zavolj prevelikih hrvatskih gibanj. Za gradišćanskim omladinskim taborom smo ipak mislili da će iznimno oduševljenje dovoljno biti za dođuća ljeta, ali su se u tom mnogi varali. U ovom južnogradišćanskom selu zadnje misece ipak vidimo neki novi polet, a to je započeto jur ljetnim Hrvatskim danom i s trgadbenim festivalom u jesen. Dodatno će se vjerojatno jačati (skoro i zgubljena) hrvatska svist i s osnivanjem samostalne Hrvatske manjinske samouprave na čijem čelu je Jožef Šaller. (Dovidob je seoska i Hrvatska manjinska samouprava skupa funkcionirala.) Kratki razgovor je napravljen s njim prilikom putovanja četarskih školarov u partnersku školu Kupljenovo-Luka, kamo smo delegaciju i mi odsprohodili.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Jožef Šaller

Četarska dica prvi put su bila došla ovako daleko, u matičnu zemlju. Kako ti gledaš na ovu cvatuću prijateljsku vezu s Hrvatima?

– Ovo bi bilo jako dobro ako bi ostalo, mer naša dica bi ovako dobila još veckšu motivaciju da se uču po hrvatski, da se znaju pominati ako konačno dospiju u Hrvatsku. Ovakovu mogućnost u prošlosti nigdar nisu imala iako su jur sudjelivala na brojnom ljetnom taboru u vlašćoj školskoj organizaciji u Hrvatskoj, ali ovo ljeto na državnom hrvatskom taboru na otoku Pagu.

Smišno je iz Hrvatske domom misliti, ali što će biti u vašem selu, sad kad se skupastalo posebno tijelo Hrvatov i u Gornjem Četaru?

– Plane imamo, ali najgore je to da još ne znamo što smimo, pak što moramo djelati u ovoj manjinskoj samoupravi. Nismo načisto s tim gdo će nas pomagati, na što ćemo imati pinez ili na što ne. Plani su nam pred svim da mi sad našu mladinu mobiliziramo, da se meru bolje giblju. Osvidočeni smo koliko moru i kanu, to je pokazao i trgadbeni festival, kad to su u cjelini mladi štili napraviti. Morat ćemo se sjesti s njimi večkrat pak se spominati, što bi oni još rado. Kakove bi ideje imali oni, i kako bi mi mogli to sve ostvariti ... Za tu jesensku feštu brzo se formirao i jačkarni zbor, ta je krez tri tajedne napravljen. Zašto ne bi to moglo i dalje djelati? Kad smo vidili da i ta starija generacija bi bila nutri u tom. Štili bi nadalje

skupaspraviti i tancošku grupu, mladinu pozvati od 15 do 30 ljet starosti, mer većinom ovi mladi ljudi svi su plesali u školskoj plesnoj grupi, a s tim i položili folklorni fundamenat. To se more zabiti da, al čisto ne, i to bi bilo najvažnije da mi vidimo tu volju, pak onda ćemo mi preskrbiti učitelje. Ta želja nam će se vrijeda ispuniti kad imamo dobre veze sa Štefanom Kolosarom na Undi, a on bi znao nekoga simo poslati da bi svaki tajedan držali probe. A prik toga društva se da laglje napraviti i neki hrvatski kontakt da bi mi putovali tamo, a oni najzad k nam. To bi za svakoga dobro bilo ...

Gornji Četar ima u susjedstvu Hrvatske Šice i Nardu, a iz kulturnoga djelovanja, peldodavnoga čuvanja partnerstva bi vam mogli biti uzori uprav oni. Kvizno bi vam i pomagali pri početni koraki?!

– Da, u tom sam i ja siguran da bi nam pomagali. Karkad smo Zoltana Pezenhoffera zvali guslati iz Narde, on je rado došao. Ako mi njemu velimo da dojde, gvišno neće reći da neće dojt. Za tanac isto tako moremo prositi pomoć iz Petrovoga Sela, pak kot sam i spomenuo, računamo u tom i na Undance.

Onda će se prekinuti ovo večljetnošnje silno pauziranje? Bit će još kulturnoga žitka u vašem selu?

– Čvrsto se ufam da će biti tako jer imamo potencijala, i znam da ćemo moći takove grupe nariktati da budemo mogli i mi jednoč

prirediti Hrvatski bal u Sambotelu, kot i drugi hrvatski seli u županiji. Mislim, ako to bude svaki štio, onda će nam se to i ugodati. To se mora pokazati da smo još Hrvati pak hrvatsko selo, iako imamo čuda doseljenikov, Ugrov. I zavolj njih se malo pominamo po hrvatski, a i tako bi mogao reći da sve redje se čuje hrvatska rič na četarski ulica. Bit ćemo na tom da i to bude drugačije ...

Četarska mladina se giblje – to smo vidili i na Trgadbenoj fešti

Nova izdanja

«Iako su se nošnje Hrvata koji žive izvan granica matične domovine razvijale pod snažnim kulturnim utjecajima susjednih naroda, na njima se ogleda pripadnost hrvatskomu nacionalnom korpusu.»

Narodne nošnje Hrvata u svijetu Tradicijsko odijevanje Hrvata izvan Republike Hrvatske

Izložba otvorena u Gradskom muzeju Subotica, 20. srpnja – 20. kolovoza 2006. Knjiga Narodne nošnje Hrvata u svijetu, kao popratni materijal izložbe, sadrži 11 svezaka među kojima i pet koji se bave narodnim nošnjama Hrvata u Mađarskoj. Tradicijsko odijevanje Hrvata Šokaca u Srijemu i Bačkoj (i Santovaca, opaska pisca ovoga napisa) autora Josipa Forjana, Narodne nošnje baranjskih Hrvata Šokaca i Bošnjaka u Mađarskoj autorice Katarine Bušić, Narodna nošnja Hrvata Bunjevacu autorice Kate Suknović, Način odijevanja i tradicijski likovni izraz gradišćanskih Hrvata autorice Jelke Raduš-Ribarić te Narodna nošnja podravske Hrvata u Mađarskoj autorice Ruže Begovac, kustosice Etnografskog muzeja u Pečuhu.

O Načinima odijevanja i tradicijskom likovnom izrazu gradišćanskih Hrvata piše Jelka Raduš-Ribarić u istoimenoj svesku, o Hrvatskoj dijaspori i iseljeništvu Jadranka Grbić, Tekstilnom rukotvorstvu i odijevanju karaševskih Hrvata Tihana Petrović-Leš, Tradicijskom odijevanju časničke odore Hrvata u Boki kotorskoj Karmela Kristić, o Tradicijskom odijevanju janjevačkih i letničkih Hrvata na Kosovu Josip Forjan, o Narodnim nošnjama rekaških Hrvata u Rumunjskoj Stjepan Krpan, o Tradicijskom odijevanju Hrvata u Bosni i Hercegovini o. Zvonko Martić. Da su hrvatske etničke skupine u Mađarskoj bogate svojim kulturnim blagom i naslijeđem predaka, pokazuju i spomenuta izdanja. Naime, u nekoliko svezaka nalazimo nošnje kod Hrvata u Mađarskoj: bunjevačku, šokačku iz Santova, gradišćansku, šokačku iz Semartina i Kašada te podravsku. Na žalost među svescima ne nalazimo običaje i nošnju pomurskih Hrvata. Pišući o bunjevačkim Hrvatima i njihovoj nošnji, između ostalog čitamo: Na formiranje nošnje bunjevačkih Hrvata znatno je utjecalo poljodjelstvo i stočarstvo, osnovne gospodarske grane. „Začunčаницe (motivi) tako su nježne i otmjene da bi ih svaka carica na svojoj odjeći imala”.

Svi sveci bogato su opremljeni fotografijama u boji i crno-bijelim fotografijama te popisom korištene literature. Josip Forjan govoreći o tradicijskom odijevanju Hrvata Šokaca u Srijemu i Bačkoj, navodi kako tamo razlikujemo nekoliko tipova šokačkih nošnji, a poseban su tip nošnje u selima oko Sombora (Bački Breg, Bački Monoštor, Santovo). Unatoč brojnim mjesnim posebnostima tradicijska odjeća međusobno je slična i ima brojne zajedničke značajke. Za nas su osobito vrijedna dva sveska: Narodne nošnje baranjskih Hrvata Šokaca i

Ruža Begovac u društvu Mije Karagića i Miše Hepp

Bošnjaka u Mađarskoj i Narodna nošnja podravske Hrvata u Mađarskoj.

Katarina Bušić razlikuje pet skupina baranjskih Hrvata na temelju rada Đure Šarošca. Posebnu pozornost poklanja muškoj narodnoj nošnji Šokaca i Bošnjaka, dječjoj narodnoj nošnji, narodnoj nošnji mohačkih Šokica, nakitu, češljanju i uređivanju oglavlja, narodnoj nošnji Bošnjakinja i seoskih Šokaca, narodnoj nošnji podravske Hrvata, a i na naslovnici sveska je prekrasna fotografija djevojke Anke Tomić iz Semartina. Autorica sveska Narodne nošnje podravske Hrvata u Mađarskoj, kustosica Etnografskog muzeja u Pečuhu Ruža Begovac, opisuje dijelove narodne nošnje podravske Hrvata u Mađarskoj, materijal od kojega se izrađivala, boje, krojeve i motive kojima se ukrašavala, te razlike s obzirom na životnu dob i prigodu (svakidašnju i prazničnu) u kojoj se nosila. Bilježi kako se nošnja mijenjala od početka do pedesetih godina 20. st. Podravski su Hrvati sami proizvodili lan i konoplju od čega su izrađivali narodnu nošnju. Posebnu pozornost poklanja ženskoj narodnoj nošnji, djevojačkom češljanju i ženskom oglavlju, ženskom ruhu, muškoj narodnoj nošnji, nošnji dojenčadi i dječjoj nošnji, te vjenčanom ruhu.

Autorica zaključuje: «U svom raskošnom obliku narodnosno se ruho nosilo nadalje do šezdesetih godina 20. st. Ako je negdje i duže ostalo u upotrebi, uglavnom je izgubilo čistoću izvornosti, ljepotu izvedbe i raznovrsnost oblika. Pretežno ga je nosio stariji svijet u njegovoj najskromnijoj varijanti, presložena novijim gradskim elementima. Ako se starinska nošnja još čuva i u škrinjama, često se više ne zna kako se što nosilo. Naših nošnji danas više nema na svadbama, ni na raznim svečanostima, ni u crkvi. Rabe ih jedino kulturno-umjetnička društva. Nažalost, s manje poštovanja nego što zavređuju. Ne možemo ni zamisliti koliko su truda i pažnje u njihovu izradu uložile osobe koje su ih nekoć stvarale pri svjetlu zadimljenih petrolejki.»

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Novi predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija mons. Péter Erdő kao glavne zadatke izdvojio je ekumenski dijalog i dijalog s islamom. Ekumenski dijalog, suradnja s biskupima s ostalih kontinenata, na poseban način s afričkim biskupima, dijalog s islamom i izazov sekularizacije s kojim se suočava europski kontinent. To su glavne zadaće novog predsjednika Vijeća europskih biskupskih konferencija budimpeštanskog nadbiskupa i mađarskog primasa kardinala Pétera Erdőa. On je za novog predsjednika izabran na zasjedanju skupštine Vijeća održane u ruskom Sankt Petersburgu. Kardinal Josip Bozanić ponovno je izabran za potpredsjednika Vijeća, a za drugog potpredsjednika izabran je nadbiskup Bordeauxa, kardinal Jean-Pierre Ricard.

Trenutak za pjesmu

Štana platno tkala

Šta se bili kod bajškoga grada?
Il su ovce il su kozja stada?
Nije ovo, a nije ni ono,
već poslušaj ove pisme slovo:
Vridna štana rano uranila
i dvi pole platna je otkala.
Platno tkala, oče isplakala
zbog žalosti i od čestitosti.
Tkanje stere lipotica mlada –
to se bili kod bajškoga grada.
Kad svršila, vitru divanila:
„Oj, vitriću, ti lagano duši
i dvi pole platna mi osuši,
jel od njega rubinu ću šiti,
zlatnim koncem rukave opšiti.”
Vitrić suši i ovo ju pita:
„Komu ‘š šiti, djevojko čestita?”
„U po noći moj će dika poći
u vojniju, u tu prokletnicu –
rubinu ću mojem dika šiti
nek se kađgod svoje ljube šiti.”
„Šta će biti, šta ćeš učinjiti
ako prođe, iz boja ne dođe?”
„Do groba ću tužna divovati,
do smrti ću jadna bolovati.”

Kazivačica: Aga Daražac
(rođ. u Šantovu 1933.)
Zabilježio: Živko Mandić

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

Sastanak delegata iz Podravine

Sukladno statutu Saveza Hrvata u Mađarskoj i odredbama Predsjedništva s kraja prošloga mjeseca, protekloga je tjedna, 18-og travnja s početkom u 19 sati, u Lukoviškoj knjižnici održan sastanak delegata Kongresa Podravske regije.

Prema predviđenom dnevnom redu, raspravljalo se o izmjenama i dopunama Statuta Saveza Hrvata, o čemu su se već vodili pregovori na pojedinim regionalnim sastancima u Bačko-kiškunskoj županiji i Gradišću. Sazivanje tih sastanaka bilo je hitno jer se odlukom Glavnoggradskog suda Statut Saveza prihvaćen 6. lipnja 1998. godine treba dopuniti i predati najkasnije do 20. travnja. Na izvršenje tog zadatka, od postojeće alternative sazivanja izvanrednog kongresa, predsjedništvo se odlučilo za sazivanje sastanaka delegata po regijama. Kongresne delegate pozdravili su regionalni predsjednik Joka Bunjevac i predsjednik SHUM-a Joso Ostrogonac. Nakon pozdravnih riječi regionalnog predsjednika odana je minuta šutnje nedavno preminulim kolegama. Jani Pinter i Stipanu Blažetinu te se prešlo na raspravu, odnosno glasovanje oko izmjene Statuta što su nazočni delegati jednoglasno usvojili uz većinsku nazočnost i dovoljan kvorum. Gospodin Joso Ostrogonac izvjestio je podravske delegate o financijskim izgledima za tekuću godinu. Prema informacijama, Odbor Mađarskog parlamenta za vjerska manjinska i ljudska prava odobrio je 7,5 milijuna forinti za ovogodišnji proračun Saveza.

U ostalom od 15-ak predanih natječaja očekuje se još novčane podrške za pojedine ovogodišnje programe. Što se samih zemaljskih programa tiče i Podravci će se moći uključiti u krvotok hrvatskih priredbi i u velikoj mjeri pridonijeti njihovom uspjehu. Ove će godine domaćini Hrvatskog nogometnog kupa biti Martinčani, a zemaljski Dan Hrvata bit će relativno blizu Podravicima u susjednoj regiji – Baranji. Folkloriši će imati priliku za predstavljanje na „Međunarodnoj smotri folkloru“ u Zagrebu te na „Brodskom Kolu“ u Slavanskom Brodu. Prema planovima Saveza Hrvata u Mađarskoj, ovakvi sastanci, „minikongresi“, trebali bi se održavati jedanput godišnje kako bi se dobila približna slika o radu u pojedinim regijama, a i informacije koje bi trebale dospjeti do samoga vrha Saveza bile bi točnije. Možda će ove vrste sastanaka pridonijeti uspješnijem funkcioniranju naše najveće udruge koja iza sebe ima više od 10 godina iskustva i uspješno surađuje sa Hrvatskom državnom samoupravom.

(...)

Jelka Gregeš

(Hrvatski glasnik, broj 17., 26. travnja 2001.)

Blagdanski kalendar

BOGAJAVLJENJE – SVETA TRI KRALJA (6. siječnja)

BOGAJAVLJENJE, SVETA TRI KRALJA ujedno je i blagdan VODOKRŠĆA koji se na starome crkvenom nazivu naziva EPIPHANIA. Zapravo to je dan Sveta tri kralja: Gašpara, Melkiora i Baltazara, istovremeno i dan BOGOJAVLJENJA. Naši Hrvati blagdan nazivaju *na Tri kralja*, odnosno *na Tri krale* u Pomurju, te *na Tri kralje* u Petrovom Selu. U molitvicama i popijevkama navodi se naziv: *Sveta Tri kralja* ili *Tri kralja*, odnosno *Sveti Tri kralji*.

Tri kralja posjećuju malog Isusa kojemu donose darove: zlato, tamjan i mirhu. Isus se navodi kao mladi kralj, u svezi s time valjalo bi objasniti značenje pojma. Na starom se Istoku ustanova kraljevstva uvijek prisno vezuje uz mitski pojam kraljevskog dostojanstva bogova, pojam koji je zajednički raznim civilizacijama toga vremena. Kraljevstvo je, po tome, sveta ustanova koja u većoj ili manjoj mjeri pripada sferi božanskoga. Kraljevstvo Božje jest središnja, bitno religiozna tema novozavjetne poruke. Tema o kraljevskom dostojanstvu Mesije, koja je ukorijenjena u iskustvu Izraela, a temelji se na proročkim obećanjima, i dalje služi da se njome odredi uloga Isusa kao ljudskog graditelja Kraljevstva. Ali ta tema o mesijanskom kraljevstvu potpuno se oslobađa svih političkih prizvuka, da bi svoje mjesto našla na cjelokupnoj objavi spasenja.

U Starinu kraj Drave mještani kada su se našli u nevolji, molili su se k Svetim trima kraljevima. Prema vjerovanju u Martincima, *Tri kralja vode duše na drugi svet*.

Tog dana hrvatski puk u Mađarskoj moli Tri kralja da bi mu oni osigurali dobru smrt.

U podravskom Starinu kazuje se ova molitvica: *“Pevci zapevaše:/ Ježuš se rodio,/ Došli so Tri kralja/ Doneli so tri listaka:/ Jedno zdravlje,/ Drugo tamjan,/ Treće dragi Isus./ I odgovori dragi Isus:/ “Ko bi ovu molitvicu/ Milo izmolio,/ Ne bi’ mu dao/ Prez spovedi umrti,/ U vatri zgoreti./ Kad bi’ znao da bi umirao,/ Raja bi’ mu otvarao,/ Pekla*

zatvarao!/ Nek’ otvara Otac, Sin i Duh Sveti. (pevec, pevac – pijetao; so – su; prez – bez; pekel, pakal – pakao)

Za dobru smrt se obraćaju svecima i zalski Hrvati u čijoj molitvici navode se i Sveta tri kralja. “(...) Ježuš, Ježuš, Ježuš,/ I Marija Majka Bož’a!/ Smiluj mi se:/ Sveti Jožef,/ Sveta Barbarica,/ Svete Tri kralji,/ Ves dvor nebeski./ Budite mi na pomoč/ Na moj skrajnji vurici/ I na smertni postelici./ Da mi se bode dušica/ Od tela ločila./ Ježuško rečuna davala!/ Primi, dragi Ježušek moj,/ V roke sve./ Kaj njo dođe na skvaranje./ Sve Bog nas./ Sve veke, vekof! Amen.” (ves – sav; skrajnja vurica – posljednji sat čovjekov prije njegove smrti; ločiti – lučiti, razdvojiti se; roka – ruka; sve – svoje)

Prema kazivanju šokačkih Hrvata zapisanom na mađarskom jeziku:

U Mohaču jednom je neki bračni par živio duboko u šumi. Muž se uvijek molio Trima kraljevima za dobru smrt, a njegova ga je supruga zbog toga ismijala. Kada je čovjek umro, žena je sama samcata bđjela nad mrtvacom. Tako oko pola noći primijeti ona da u sobu uđu tri čovjeka. Stali su kod krstionice pune svete vode. Nato pokojnik u ponoći, da bi pridošlima odao čast, podigne glavu, pa ga je prvi posjetitelj dodirne prstom. Pokojnik je nato opet legao. Mrtvac je i po drugi put sjeo te mu je tada i drugi posjetitelj rukom dao do znanja da mirno leži dalje. Točno u pola noći su se ta trojica muškaraca obratila ženi i kazali joj:

– Mi smo Tri kralja. Došli smo po tvog supruga koji nam se uvijek molio. Ti bi se sama zastrašila da je tvoj suprug ustao, te da je nas nevideno slijedio.

Nakon toga oni su otišli i ponijeli sa sobom dušu umrlog čovjeka.

Tri kralja su bezazlena, ali u predajama podravskih Hrvata u Lukovišću opominju prelje da je uoči njihova blagdana zabranjeno prestići.

Đuro Franković

Bogatstvo ...

Petroviski priseg Johane Škrapić i Išt'vana Krojera 1958. ljeta

Iz hrvatskog tiska

Otvoren prijelaz na Beremendu

Velike promjene u Mađarskoj dogodile su se nakon njezina ulaska u EU. Novi propisi i pojačana zakonska regulativa pooštrili su i mjere prelaska preko granice. Dosadašnji malogranični prijelaz Baranjsko Petrovo Selo – Beremend bio je u prvo vrijeme otvoren samo za dnevni promet putnika, kako bi u kasnijem razdoblju proradio 24 sata. Mađarska je posljednjih mjeseci intenzivno radila na rekonstrukciji prijelaza, pa je on svojim kapacitetom pregleda putnika i vozila sada višestruko povećan, a sagrađena je i nova zgrada s pratećim sadržajima. Novih šest prometnih traka za nadzor putničkog prometa i dodatne dvije za teretni i autobusni pregled još će neko vrijeme stajati neiskorištene. Opremanje i kompletnu modernizaciju toga graničnog prijelaza potpuno je iz svojih fondova financirao EU. Dodatno značenje toga prometnog smjera poraslo je gradnjom mosta preko rijeke Drave, ali protočnost graničnog prijelaza ostala je jednaka, i ograničena samo na putnički promet. Tako se s hrvatske strane u Mađarsku ulazi samo jednim prometnim trakom, carina i policija koriste zgradu veličine 40 četvornih metara, a imaju i nadstrešnicu za pregled vozila i putnika. U režimu prelaska preko granične crte nije se ništa značajnije mijenjalo još otkada su vlade dviju zemalja zaključile ugovor o obavljanju kontrole graničnog prometa u cestovnom, željezničkom i vodnom prometu 29. rujna 2003. godine. Između dviju država također je potpisan i usvojen protokol o provedbi ugovora u kojem su određeni mjesta, broj, naziv i kategorija graničnih prijelaza. S tim protokolom određeno je da se na graničnom prijelazu Baranjsko Petrovo Selo – Beremend obavlja međunarodni promet osoba. S mađarske strane do sada su postojale inicijative da se prijelaz prekategoriizira, a time i omogućiti da se preko njega obavlja i prijevoz roba. Hrvatska strana to nije mogla prihvatiti zbog neodgovarajuće cestovne infrastrukture i zaštite okoliša. Naime, poznato je da se u Beremendu nalazi velika tvornica cementa iz koje bi sav tranzit za BiH prolazio kroz hrvatski teritorij. Objekti sagrađeni na hrvatskoj strani zasada zadovoljavaju potrebu državnih službi koje obavljaju nadzor putničkog prometa. Za granične cestovne prijelaze u Baranji, Duboševici i Batini priprema se projektna dokumentacija za radove na rekonstrukciji. U sljedećoj godini predviđeno je ishođenje potrebnih dozvola, a radovi bi počeli potkraj 2007. godine. U ovom trenutku, što se tiče graničnog prijelaza Baranjsko Petrovo Selo, najveće ograničenje su prometnice koje su sagrađene za mnogo manja opterećenja i manji broj vozila.

R. Čičak

... snaga iznikla na kamenu

Klapa „Sveti Juraj” iz Splita održala je koncert i u pečuškoj katedrali i u Hrvatskom klubu

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, već nekoliko godina zaredom na blagdan svete Lucije u prekrasnom podrumu istoga kluba organizira se priredba zatvorenoga tipa (s pozivnicom) koja ima za cilj predstavljanje vina i mađarskih i hrvatskih vinogorja.

Udruga hrvatskih vinogradara iz Mađarske, na čelu s predsjednikom Mišom Heppom, voditeljem istoimenog kluba, time promiče vina svojih članova, vina visoke kakvoće koja redovito sudjeluju međunarodnim sajmovima vina, a pogotovo onima u Hrvatskoj, a odnedavno i u Bosni i Hercegovini. Udruga istovremeno mađarske vinare upoznaje s hrvatskim vinogorjima i hrvatskim vinima ponajvećih hrvatskih kombinata proizvođača vina, a i ponajboljim vinarima u Hrvatskoj i njihovim čuvenim sortama vina.

Ove godine nastupom u Mostaru Udruga hrvatskih vinogradara uspostavila je veze s Vinarijom Čitluk i pozvala je da promovira svoja vina 13. prosinca u Pečuhu, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae.

Osvrnemo li se na uzgoj vinove loze u Hercegovini, ona se tamo uzgaja od davnina

te već na srednjovjekovnim stećcima i drugim dokumentima nalazimo tragove uzgoja vinove loze. Loza na kamenu, iliti snaga iznikla na kamenu krilatice je kojom Vinarija Čitluk promiče svoja vina (godišnja proizvodnja je deset milijuna litara, a vinova loza uzgaja se na četiri tisuće hektara, a u idućih pet godina namjeravaju zasaditi novih 200 tisuća hektara visoke kvalitete od kojih su ponajbolji crno vino blatina proizvedeno od domaće sorte crvenoga grožđa blatina prilagođene klimatsko-zemljišnim uvjetima i bijelo vino žilavka čije se podrijetlo, kako bi rekli Hercegovci, gubi u pretpovijesnoj tami. Kažu kako je već 1353. godine to vino na svojem stolu u Brotnju pio bosanski ban Tvrtko. Hercegovacki vinari predstavili su tri sorte bijeloga i dvije sorte crnoga vina. Mile Čule, trgovački ravnatelj Hercegovina Vina, i Tihomir Frusina, glavni enolog Vinarije Čitluk, uz pomoć klape hrvatske ratne mornarice «Sveti Juraj» iz Splita dočarali su nam visoku kulturu proizvodnje i uživanja vina u Hercegovini, i dali pohvalu blatini i žilavki, domaćim sortama hercegovackoga krša.

Branka Pavić Blažetin

Sumartonci su ponosni na njih

Sumartonska mjesna samouprava 2004. g. donijela je odluku da će dodjeljivati priznanja onim ljudima koji su pridonijeli razvoju naselja. Od tada mjesna samouprava svake godine na Sv. Martina, zaštitnika sela, uručuje priznanja u više kategorija.

Ove godine žitelji naselja su predlagali osobe vrijedne priznanja, jer upravo oni najbolje mogu zapaziti tko se posebice trudi za razvoj naselja, svoje znanje, seosku zajednicu. Mještani su smatrali da u 2006. g. priznanje zavređuju šest osoba, u raznim kategorijama. U okviru svečane sjednice mjesne samouprave, 11. studenoga od načelnika Lajoša Vlašića priznanje su primili:

Žolt Nemet priznanje „Najbolji sumartonski đak“ za vrlo dobre uspjehe u njegovu dosadašnjem školovanju. Kao đak čuvene Gimnazije Lajosa Batthyányja uspješno se natjecao na raznim natjecanjima. Najistaknutija medalja mu je pripala upravo 2006. g. kada je na državnom natjecanju iz matematike za srednjoškolce osvojio maksimalni broj bodova, i osvojio prvo mjesto. S tim rezultatom uspio je položiti i maturu visokog stupnja iz matematike dobivši 24 dodatna boda na prijemu na fakultet. Od ove školske godine student je Sveučilišta Loránd Eötvösa na struci informatičkog inženjera.

Barica Vlašić priznanje za „Za lijep okoliš Sumartona“, zahvaljujući dugogodišnjem radu na polju uljepšavanja ulica, dvorišta i javnih mjesta. Teta Bara također je žitelj Sumartona, poznata je po svojem prekrasnom cvijeću. Vrlo pazi na ljepotu svog okoliša. Od ranog proljeća do kasne jeseni cvjeta cvijeće pred njezinom kućom. Prijašnjih godina mnogo je pomagala pri sadnji i njegovanju cvijeća oko crkve i ureda mjesne samouprave.

Za osobit doprinos u potpomaganju športskog života u Sumartonu **Đuri Takaču** dodijeljeno je priznanje „Za šport sela Sumartona“. Od 1968. g., s manjim prekidima, radi kao domar Nogometnoga kluba „Napred“. Pomagao je mnogim naraštajima sumartonskih nogometaša. Nogometno igralište uvijek je savršeno pripremao, vukao redove, kosio travu. Mnogi stručnjaci su pohvalili izrađene točne crte na igralištu. Kaže se da od njega potječe izreka „Pokraj linije Đure Hanžeka i zeca se može upucati“. Taj posao dugi niz godina radio je dobrovoljno.

Žoltu Trojku uručeno je priznanje „Za kulturu Sumartona“, za osobit doprinos glazbenom i kulturnom životu naselja. Već više godina voditelj je osnovne škole i tamburaškog sastava. Neko vrijeme bio je voditelj doma kulture. U KUD-u je član puhačkog orkestra, vodio je i pjevački zbor. Godine 2003. osnovao je tamburaški orkes-

Dobitnici priznanja: slijeva načelnik Lajoš Vlašić, Jože Horvat, Barica Vlašić, Žolt Trojko, Károly Németh, Žolt Nemet i Đuro Takač

tar, broj svirača iz godine u godinu raste, a pobrinuo se i za podmladak. U okviru Glazbene škole „Sveta Cecilija“ podučava djecu na sviranje frule; njegovi su učenici na raznim natjecanjima, smotrama postigli vrlo dobre rezultate.

Za osobit doprinos vjerskom životu sela Sumartona dekanu Károlyu Némethu dodijeljeno je priznanje „Za dobrobit Sumartona“. Rodio se 1943. g. u Sárváru, u Željeznoj županiji. Osnovnu je školu završio u rodnome mjestu, a maturirao u ekonomskom tehnikumu u Sambotelu. Već je od mladenačkih dana sanjao o svećeničkom zvanju. U svojoj 38. godini postao je sumartonskim svećenikom, i 17 godina bio je župnik sela. Kao član sumartonske obitelji živio je među ljudima. Godine 1989. imenovan je za dekana u Letinji. Još i danas rado misi u Sumartonu, ili na molbu mještana sahranjuje preminule.

Priznanje «Počasni građanin Sumartona» uručeno je nekadašnjem Sumartoncu **Joži Horvatu** za dugogodišnju pomoć svome naselju. I njegova supruga Katica Večei rođena je u Sumartonu, no sada žive u Andzabegu (Érd), gdje su osnovali svoje poduzeće Műszer-Automatika Kft, čije je ime već mnogima poznato kao glavni sponzor Nogometnoga kluba „Napred“. Njihovo se poduzeće bavi proizvodnjom i montiranjem uređaja za prepoznavanje plinova, te montiranjem i popravljivanjem sigurnosnih uređaja za željeznice.

Gosp. Horvat i njegova obitelj u znak ljubavi prema svome rodnom selu dali su izraditi reljef sv. Stjepana, koji se nalazi u predvorju mjesne osnovne škole. S velikom donacijom pomagali su izdavanje knjige „Povijest Sumartona“. Mjesni nogometni klub već odavna podupire godišnje s domalo dva milijuna forinti. Cijela mu obitelj rado sudjeluje na seoskim priredbama, a često pozivaju razne sekcije KUD-a Sumarton u Andzabeg.

beta

Budimpešta

Javna tribina

Javnu tribinu, 11. prosinca, održala je i Hrvatska manjinska samouprava na peštanskome Majdanu (X. okrug). Nakon odavanja časti preminulom dopredsjedniku samouprave, profesoru Stipanu Pančiću, okupljene zastupnike i goste pozdravio je predsjednik Mate Filipović, te ukratko ocijenio cjelogodišnju djelatnost samouprave.

Radi što učinkovitijeg rada sklopili su ugovor o uzajamnoj suradnji s mjesnom većinskom samoupravom, a osim toga stvoreni su veoma pozitivni i dobri odnosi s Hrvatskom državnom samoupravom, Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte i samoupravama u pojedinim okruzima. Jednako tako uspješno surađuju i s poglavarstvom grada Vinkovaca. Iz raznolike i bogate djelatnosti posebno su izdvojeni: zemaljsko Hrvatsko nogometno natjecanje na kojem je sudjelovala i momčad iz grada Trogira; Hrvatska kulturna večer „Pozdrav proljeću“; Dan sv. Ladislava, čiji su program također uveličale plesne koreografije Hrvatskog izvornog društva. Tijekom 2006. godine novčano su podupirali djelatnost HOŠIG-a, njegovo glasilo, te izlet učenika u Dubrovnik.

Među planovima za iduću godinu nalaze se prigodni programi koji služe ponajprije gajenju i očuvanju hrvatske materinske riječi te širem upoznavanju naše kulturne baštine; obogaćivanje knjižnice.

m. d.

Državljanstvo u 15 godina dobilo više od milijun osoba

Od primjene Zakona o hrvatskom državljanstvu, od listopada 1991. hrvatsko državljanstvo dobilo je 1,15 milijuna osoba. Najviše je zahtjeva stiglo s područja bivše Jugoslavije, iz BiH oko 800.000, Srbije i Crne Gore oko 93.000, Slovenije oko 18.000, te Makedonije oko 14.000. Od zapadnoeuropskih zemalja najviše je zahtjeva iz Njemačke, oko 10.000, Italije, 3500, dok je od preko-oceanskih zemalja najviše zanimanja za hrvatsko državljanstvo bilo u Australiji, oko 3000 zahtjeva, Argentini 2000, Kanadi 1600, te Čile 1500. Hrvatsko se državljanstvo može dobiti na nekoliko načina: podrijetlom, rođenjem na teritoriju Hrvatske, prirodjenjem, te putem međunarodnih ugovora. Temeljno je načelo za stjecanje hrvatske domovnice načelo podrijetla, odnosno načelo krvne veze – *ius sanguinis*. Osobe koje dođu u Hrvatsku i zatraže domovnicu, moraju imati navršениh 18 godina, ne smije im biti oduzeta poslovna sposobnost, moraju imati otpust iz stranog državljanstva ili donijeti dokaz da će dobiti otpust iz matičnog državljanstva, u Hrvatskoj moraju biti neprekidno prijavljeni najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva, moraju poznavati hrvatski jezik i latinično pismo, te poštivati pravni poredak i običaje u Hrvatskoj, kao i prihvatiti hrvatsku kulturu. U hrvatsko će državljanstvo tako biti primljena osoba koja je u bračnoj zajednici s hrvatskim državljaninom i kojoj je odobren trajni boravak u našoj zemlji. Nadalje, osobe za koje se utvrdi da bi njihovo primanje u hrvatsko državljanstvo predstavljalo interes za Hrvatsku, mogu zatražiti i dobiti domovnicu. I za takve osobe neće se zatražiti otpust iz stranog državljanstva, a hrvatsko će dobiti i njihovi bračni partneri. Hrvatsko državljanstvo mogu dobiti i svi pripadnici hrvatskog naroda koji su se iselili, ili su njihovi preci imali hrvatsko državljanstvo, no pripadnost hrvatskom narodu i nekadašnji boravak u Hrvatskoj odnosno postojanje hrvatskog državljanstva moraju dokazati. Maloljetna će djeca državljanstvo dobiti ako su oba roditelja u trenutku njihova rođenja hrvatski državljanici, ako je jedan od roditelja u trenutku djetetova rođenja hrvatski državljanin, a dijete je rođeno na hrvatskom teritoriju, te dijete čiji je jedan roditelj u trenutku rođenja hrvatski državljanin, a drugi bez državljanstva, ili nepoznatog državljanstva, a dijete je rođeno u inozemstvu.

Hrvatski dan u Kapošvaru

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Kapošvara i Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva, u Kapošvaru je 8. prosinca u svečanim okvirima proslavljen Hrvatski dan. Na svečanoj zajedničkoj sjednici članova Hrvatske samouprave i Zemaljskoga društva nazočilo je više od stotine što članova, što pozvanih gostiju, a u svečanom programu nastupila su i kulturna društva s više od 45 članova. Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske samouprave Kapošvara, ujedno i predsjednik Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Marko Kovač, sjednici su pribivali članovi Društva iz Baranjske, Šomodske i Zalske županije, članovi iz Budimpešte, članovi Društva iz Hrvatske, te uzvanici, među njima konzul savjetnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Karmen Floršić, ministrica savjetnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, dopredsjednik Bjelovarsko-bilogorske županije Zvonimir Karakaš, dogradona-

čelnik Bjelovara Zlatko Barila, dogradonačelnik Okučana Ivica Ćorković, načelnik Šandrovaca Josip Dekalić, načelnik Velike Pisanice Fredi Pali, izaslanik grada Koprivnice Dražen Pros, a sjednici je nazočio i gradonačelnik Kapošvara Károly Szita.

Odličja kapošvarske Hrvatske samouprave dodijeljena su bivšim zastupnicima Hrvatske samouprave: Puskas Béláné, Mariji Molik i Józsefu Hajnaliju.

Odličja i plakete Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva dobili su: dr. Stanko Nick, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, za svoje napore na promicanju rada Društva, inače počasni član Društva, Tamás Fodor, član vodstva Društva, za istaknuti rad na promicanju Društva, te Fredi Pali, načelnik Velike Pisanice, za napore na promicanju manjina, kako u Mađara u Hrvatskoj, tako i Hrvata u Mađarskoj. Svečanom programu sudjelovao je orkestar Tome Šestaka iz Koprivnice s dirigentom Antunom Pappom.

B. P. B.

Radovi učenika 4. razreda Osnovne škole Miroslava Krležu u Pečuhu

Jesen

Jesen je žuta,
uvela ruža,
odlazi roda,
dolazi zima.

Jesen je šarena,
vrijeme je hladnije,
dani su kraći,
noći su duže.

Jesen je lijepa,
u mislima nježna,
jesen je najljepše
godišnje doba.

Alexandra Sindelić

Jesen

Jesen je lijepa,
jesen je dobra,
jesen je šarena,
u mislima najljepša.

Jesen je smeđa,
jesen je žuta,
jesen je crvena
i bogata bojama.

Vanda Bardos

Jesen

Jesen je žuta,
jesen je smeđa,
jesen je crvena,
jesen je upravo šarena.

Dani su kraći,
noći su duge,
ti me dani
jako rastuže.

Odlaze ptice,
dolaze vjetrovi,
u kaminu
Vatra gori.

Tomica Czibly

Jesen

Stigla je oblačna, tmurna jesen.
Sada je već hladnije vrijeme i pada kiša.
Padaju raznobojne, šarene i crvenkastosmeđe
lišće. Kratki su dani, a duge noći.
Sada je hladna jesen. Sazrijeva voće. Vadi se
repa i bere se kukuruz. Ljudi idu na berbu.
Odlaze ptice selice, pa i roda koju najviše
volimo. Volim jesen zato što je bogata, i
najviše volim voće u njoj.

Natica Ronai

J E S E N

Stigla je raznobojna jesen.
Polako pada lišće s drveta.
Dani su mnogo tmurniji i
kišoviti. Sazrijeva voće i
odlaze ptice selice. Jutro je
maglovito i kišovito. Trebamo
se toplije oblačiti. Dani su
kraći, a duže su noći.

Noémi Füzi

Zeleno svjetlo računalnim igricama

Mislim da nema među vama tko ne bi volio igrati se na računalo (kompjutoru). U dućanima se mogu kupiti razne računalne igre, Internet je pun reklama, u školama se govori o tome, a toliko je veselo kada u igri nešto uspijemo.

No ipak, kada već dugo sjedite pred zaslonom monitorom, mama vam dovikne: Dosta je bilo. Zatim navede mnoge negativnosti računalnih igara: Monitor kviri oči, pred njim sjediš pogrbljeno, borilačke igre jačaju nagon za nasiljem, postaješ živčan kada ne uspiješ u igri, često toliko se uživiš, da ne možeš uočiti razliku između nestvarnog svijeta igre i stvarnog, pa nastavlja o raznim štetnim utjecajima računala. Hvala bogu, nedavno sam pročitala i dobru vijest o računalnim igricama. Prema istraživanjima u Barceloni, u Španjolskoj, uočili su da računalne igre mogu pomoći ljudima s Alzheimerovom bolesti, u slabljenju duševnih stanja. Računalne igrice koje zahtijevaju naprezanje moždanih vijuga prije izliječe bolesnike nego tradicionalna terapija. Igrice napravljene za povećanje mentalnih aktivnosti mogu unaprijediti bolesnikove spoznaje. Ipak, ako vam mama kaže da isključite računalo, budite poslušni, jer sat vremena pred zaslonom za mladi organizam sasvim je dovoljno.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Viktor Vida

Isus u posjeti kod nas

I.
O Isuse, kad dođeš, u koliko bilo sati,
u naš propali i opustjeli dom,
dobrodošlicu tebi ću zapjevati,
skupa sa svojom vedrom sestricom.

Pjevajući, od tvoje blizine sva bijela,
iznijet će ona preda te so i kruh.
Po starom običaju naših sela,
kada im u kuću stigne mio duh.

Tada će te moja sestrice odvesti
do skromnog jela, koje krasi stol.
– O Isuse dragi, izvoli samo sjesti
i odložiti svoj šešir i oreol.-

Tako će ti ona reći i nato će
stati preda te, u svetom bolu.
I puna čiste, nebeske samoće
o klin će objesiti tvoju aureolu.

Neka nam svu noć sija, mjesto uljenice,
koju palimo pred svaki mark.
Od sjaja ćemo kriti svoje lice,
Tako će njen blijesak biti jak.

III.

A poslije, kad i pijetlima bude sneno,
osjetit ćemo kako tvoja glava
spušta se čas na moje rame, čas na
njeno,
I silno nas obasjava.

I u to doba zemaljskih kasnih sati
pjevat će ti moja sestrice blagim glasom.
O Isuse, ti ćeš tada zadrijemati,
izmoren konja tromim kasom.

I koji put, kad magla bude snježna
sipila na tvoje sveto ruho,
stavit će ti na glavu, sasvim nježno,
oreol, koji ti je pao na jedno uho.

„Grb grada Osijeka“ Kapošvaru

Od 2. prosinca 2006. godine grad Kapošvar nositelj je priznanja „Grb grada Osijeka“ koje mu je dodijeljeno na svečanoj skupštini osječkoga gradskog vijeća održanoj 2. prosinca u osječkome Hrvatskom narodnom kazalištu u povodu Dana grada Osijeka. Kapošvar je na svečanoj sjednici predstavljalo izaslanstvo gradonačelnikova ureda u kome je bio i predsjednik kapošvarske Hrvatske samouprave Marko Kovač. Kapošvaru je dodijeljeno ovo priznanje u znak zahvalnosti na pruženoj pomoći koju je taj grad ukazao osječkoj djeci i nastavnicima u vrijeme Domovinskoga rata. Izaslanstvo grada Kapošvara na čelu s dogradonačelnicom Orsós Lajosné primili su osječki gradonačelnik Anto Đapić, ravnatelj osječke ekonomske stručne škole Zvonko Klobučar i savjetnik pri osječkoj gradskoj upravi Stjepan Sokol.

Obilježen Dan grada Osijeka

Obilježavanjem Dana grada Osijeka proslavljen je 810. rođendan (od prvog spomena imena grada) i 220. obljetnica ujedinjenja triju gradskih općina (2. prosinca 1786. godine). Nakon 50 godina čekanja, Osijek je dobio i prvu novu tramvajsku liniju. Župan Krešimir Bubalo istaknuo je da Grad i Županija skupa provode više od 60 zajedničkih projekata. Svečana sjednica Gradskoga vijeća održana je u Hrvatskome narodnom kazalištu. Sjednici su nazočili među ostalima i predstavnici grada Kapošvara, a u izaslanstvu su bili i članovi kapošvarske Hrvatske samouprave na čelu s predsjednikom Markom Kovačem. Kapošvarci su imali što slaviti. Zlatna plaketa „Grb Grada Osijeka“ dodijeljena je Gradu Kapošvaru.

„Najmladji“ gradišćanski folkloriši

Slavuj iz Hrvatskih Šic

Projućea ljeta su i u Hrvatski Šica donesla uprav takovo čudo, s kom smo bili osvidočeni u sjevernoj županiji naše regije. Mislim ovde na folklorni preporod, i na Umok, da su iz nule stvorili, izgradili takovo društvo da na to im moru biti svagdir nek jalni. No, u šičkom slučaju zato je potribno reći da ovo selo od Umoka se razlikuje u tom da ovde je još živ jezik hrvatski, a i mladi kako-tako se pominaju po hrvatski. Ana Jušić, učiteljica u četarskoj školi, zela si je u ruke organizaciju i pozvala je stanovnike da se izmiri, kakovu volju bi imali za utemeljenje jačkarnoga zbora. To je bilo 2003. ljeta, a odonda u južnom Gradišću teško je zamisliti barkakovu priredbu prez njih. Očigledno folklor je opet jednoč najjača moć i žica da se pridobiju ljudi za jezik i za ćut. Mišani zbor med svojimi redi ima i starije i skroz mladje ljude, kim je prvenstveni cilj da očuvaju stare gradišćanske jačke, a pri tom širu i gaju hrvatsku vokalnu kulturu. Na danas prez problema moru muzički oblikovati i hrvatske maše. Pred kratkim je naselje stupilo u prijateljski kontakt s hrvatskom selom u Kupljenovu, a ova veza pravoda jača i još bolje motivira selčane da budu gizdavi na to što imaju i da ne daju da se jednostavno zgubu, skrsnu ovdašnje vridnosti. Pokidob je seoska samouprava, na čelu s poglavarom Lászlóom Kovácsem, vidila oduševljenost jačkarov, nedavno je omogućila da si člani društva daju sašiti narodnu nošnju, za ku se kaže da je napravljena po originalni stari prateži. Nij bilo potribno dugo čekati kad se je med mladjimi divičicami, ženami narodila još jedna ideja, zašto ne bi tancali i u Šica?! Po riči peljačice folklorišev Silvije Kekeši, lani

Silvija Kekeši, rodjena Šičanka,
pelja tančoše

kad su pri nji gostovali plesači ter tamburaši iz Kupljenova, su zapravo dostali nadahnuće da načinjaju vlašću grupu. Trenutačno u plesnom društvu imaju jedino divojkov i žen, „dičaki i muži još nisu volju dobili“, ali kako je rekla dirigentica optimistično, ufa se da će to vrijeda drugačije biti. Dovidob su imali najveći nastup na domaćoj pozornici, prilikom ljetnoga spravišća s hrvatskimi partneri. Na repertoaru su im zasad ugarski tanci, kot i neke gradišćanske koreografije, a običanje ter stručnu pomoć su dobili jur i od Stjepana Đurinskija, ki je predsjednik KUD-a Hruševac Kupljenski.

-Tiho-

Dan manjin u Petrovom Selu

Županijska nagrada petrovskomu poglavaru

Mikloš Kohut

Županijski dan manjin je otvorio Čaba Horvath, mjesni predsjednik Hrvatske manjinske samouprave

Skupščina Željezožupanijske samouprave, skupa s Odborom za manjine i vanjske posle, je šesti put pozvala peljače, zastupnike narodnih grup na Županijski dan manjin, ovom prilikom u petrovski dom kulture. Nedilju, 17. decembra, u nabitom punoj dvorani Čaba Horvath, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, je pozdravio goste i uz ostalo rekao kako je po registraciji manjin dotično naselje najjače, najbrojnije glede Hrvatsva, a to dokazuju i desetljeća dugo uspješno funkcionirajuća kulturna društva, jaka seoska medijska opskrba, i da su pred trimi ljeti mogli ganuti i dvojezičnu nastavu u osnovnoj školi.

Uz pohvalu vlašćega sela, petrovski političar je bolnom točkom dotaknuo u svojem govoru i to da na nedavni izbori nijedna politička stranka još uvijek nij u svojem programu spomenula manjinsko parlamentarno zastupništvo. Na ovo predbacivanje je takorekuć reagirao László Majthényi, dopredsjednik županijske samouprave, da se je Željezna županija dobrovoljno zela za manjinsku politiku i da se briga za ovde živeće narodne grupe. To zlamenuju i županijske nagrade ke se svako ljeto dodiljuju jednomu zaslužnomu Slovincu, Hrvat, Nimcu i Romu. Od 2000. ljeta ovo priznanje su dobili 24, med njimi Hrvati: Čaba Hor-

vath, Vince Hergović, Zlata Benčić, Lajoš Brigović, Djurdjica Benčić-Kuzmić. Predsjednik Odbora za manjine i vanjske posle Antal Nagy je naglasio da na jesenski izbori u županiji sve skupa je osnovano 49 manjinskih samoupravov, a aktivni kulturni i društveni žitak manjin moremo upoznati i u novom izdanju Željezožupanijske skupščine, pod naslovom *Duga*, u uredjivanju Árpáda Zsámbokija. Ova bogato ilustrirana knjižica, ku su sad prvi put mogli zeti u ruke štítelji, predstavlja folklornu, vjersku i društvenu djelatnost u pojedini naselji. U zadnjem dijelu priredbe je došlo do najsvetačnijih trenutkov kada su uručena odličja *Za manjine*. Ovoljetošnje priznanje je dobila Marijana Sukić, glavna urednica Tajednika Slovencev u Ugarskoj „Porabje“, bivša plesačica sakalovske folklorne grupe i sadašnja jačkarica slovenskoga komornoga zbora iz Monoštra. Ovu grupu smo i ovput čuli na petrovskoj pozornici. Druga nagradjena osoba je bila Ágnes Kőszegfalvi, predsjednica kiseške Nimške samouprave i član nimškoga zbora u Kőszegfalvi, ka je zaslužna i za dobre hrvatsko-nimške kontakte u dotičnom varošu. László Kányu, predsjednika Ciganske manjinske samouprave u Vašvaru, uz nagradu je oduševila i muzička čestitka nedavno osnovanoga ciganskoga orkestra *Pannon* u Kermendu. Ovoljetošnji hrvatski slavljениk je bio petrovski poglavar Mikloš Kohut. Njemu su posebno gratulirali kotrigi mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a na bini kolegaru, muzičaru tamburaškoga sastava Koprive ter folklorashi HKD-a Gradišće.

-Tiho-

Ovoljetošnji slavljениki s predsjednikom Odbora za manjinske i vanjske posle (na sredini). Sliva Mikloš Kohut, Marijana Sukić, Antal Nagy, Ágnes Kőszegfalvi i László Kányu

Premينو svećenik István Bókai

Mišljenski svećenik, župnik, dekan István Bókai, koji je služio svete mise i u bošnjačkom naselju Udvaru, preminuo je 22. studenoga 2006. godine u 79. godini života. Pokopan je 29. studenoga na dombóvárskom groblju, u svome rodnom gradu, u nazočnosti mnogobrojnih vjernika iz svoje župe i prijatelja. István Bókai rodio se 29. studenoga 1927. godine, a za svećenika je posvećen 1952. godine. Služio je svećeničku službu punih 55 godina. Službovao je u Kurdu, Lukovišću, Ozori, Pécsbányatelepu, Berkesdu, Faddu i u pečuškoj Franjevačkoj crvi. Bio je župnik u Tengódu, Bogádu, Pécs-Gyárvárosu i Mišljenu, u čijoj je župi proveo posljednjih dvadeset godina. Godine 2005. promaknut je u zvanje opata. Za vrijeme njegova službovanja u Udvaru izgrađena je crkva.

Premينو dr. Miklós Füzes

Dr. Miklós Füzes, jedan od istaknutih istraživača manjina koje žive u Baranjskoj županiji, doktor povijesnih znanosti, preminuo je u Pečuhu u 69. godini života. Dugogodišnji predsjednik Zaklade za istraživanje manjina u Baranji, tijekom svoje znanstvene karijere radio je u Upravi muzeja Baranjske županije (1978. – 1983.), a potom u Arhivu Baranjske županije (1997. – 2004.) kao zamjenik ravnatelja Arhiva. U središtu njegova znanstvenog interesa bila je mjesna povijest baranjskih sela, odnosno povijest manjina koje ih naseljavaju. S posebnom pozornošću proučavao je njemačku nacionalnu manjinu. Predavao je i na pečuškom sveučilištu studentima katedre za njemački jezik, a u svojim knjigama bavio se sudbinom Nijemca koji su iseljeni iz Mađarske tijekom XX. stoljeća.

Poziv na suradnju

Hrvatski pjesnici u dijaspori i članovi KLD «REŠETARI»

„REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA” Rešetari objavljuje natječaj za deseti Zbornik pjesama hrvatskih pjesnika koji žive u dijaspori i članova Književne sekcije « 2 – 9 – 2 » KLD „Rešetara” iz Rešetara.

Svaki pjesnik može sudjelovati s tri pjesme. Pjesme trebaju biti pisane računalom i dostavljene na CD-u ili floppyju, dostavljena na e-meil adresu: ivan.de-villa@sb.htnet.hr (ili pisaćim strojem), standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskog jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik.

Ako autor dostavi više radova od traženog, u obzir će se uzeti samo prva tri rada.

Broj objavljenih pjesama u Zborniku isključivo ovisi o kvaliteti dostavljenih pjesama. Radovi koji svojom kvalitetom ne zadovolje postavljeni kriterij, neće biti objavljeni. Neobjavljene radove ne vraćamo. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoj kratki životopis – do šest rečenica (datum rođenja, adresa stanovanja, stručna sprema i posao koji sada radi, gdje i kada su mu do sada objavljeni radovi).

Svoje radove slati na adresu: **KLD „REŠETARI”**
Vladimira Nazora 30
35 403 REŠETARI
H R V A T S K A

Najkasnije do: **1. veljače 2007.**

Predstavljena knjiga „RODE, A JEZIK?”

U organizaciji HMI, u četvrtak, 7. prosinca, u njezinim prostorima predstavljena je knjiga dr. Ernesta Barića *RODE, A JEZIK?*, s podnaslovom *Radovi iz jezikoslovne kroatistike*. Knjiga sadrži izbor iz dosadašnje Barićeve kroatističke djelatnosti i u nju je uvršteno 17 radova, od kojih su četiri na mađarskome jeziku, jedan na rusnome, dok su ostali napisani na hrvatskome jeziku. U lepezi ponuđenih istaknut je rad pod naslovom *Jezik Hrvata u Mađarskoj* gdje Barić sažeto predstavlja sve tamošnje hrvatske jezične skupine. Knjiga je objavljena u izdanju Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

urednik, te autor knjige dr. Ernest Barić.

– *Korisno je da je na jedno mjesto, u knjigu RODE, A JEZIK? skupljen bar dio Barićevih radova iz jezikoslovne kroatistike koji su, podižući razinu međusobne obaviještenosti, učvrstili spomenutu vezu između granicom razdvojenih dijelova hrvatske etničke zajednice.*

Pogotovo s obzirom na činjenicu da su ti radovi ovom knjigom postali dostupni čineći ujedno i stručni portret svog autora cjelovitim i pouzdanijim, istaknuo je dr. Marko Samardžija.

Željka Lešić